

Poslední raz som sa dopisom tiež na Vás obrátil, ale doposiaľ som nedostal žiadnej odpovedi. Som z Vašej krvi Petr Masaryk syn po Matejovi Masarykovi z Kopčan, ktorý bol synom Ondraša Masaryka.¹ Preto Vás láskavo prosím, drahý nás dobrodinče, budte tak láskavý a prispajte mně ku pomoci, abych mohol kde kolvek pri štatnom zamestnaní sa uplatniť, buď na doly naftové v Gbeloch alebo statná parná píla v Holiči.

Za Vašu láskavosť Vám moj stričku a dobrodinče srdečne vopred dakujem, nech Vás boh dlhé roky medzi nami ponecha, abysme Vás mohli i na ďalej pozdravovať, ako nášho zachrancu.

Sbohom zostavajte

v Kopčanech 18/IV.1934.

Petr Masaryk
Kopčany
Masarykova ul. č. 26

DOPIS

AKPR, f. KPR, protokol R, inv. č. 2603, č. j. R 13650/34, k. 54. Originál, rukopis.

a – Adresováno: Slovný Pán Prezident Československej Republiky T. G. Masaryk v Prahe.

1 – Porovnej zde dok. č. 234.

Š. Krčméry T. G. Masarykovi
[Praha], 18. května 1934

/245

Pán Prezident,

v jeseni 1932, nadýchavši sa azda priveľmi vzduchu a uživši azda slnca nad mieru, trúfal som si o svet naruby. Vtedy písal som Vám telegram pre konfiškáciu Slovenských pohľadov. Bolo v ňom o slobode, o tom, že zriedlou všetkých slobôd je sloboda slova i že, ak ju republika naša zabezpečiť nemôže, stratila raison d'être.^a

Tak sa mi vidí, že skoro za tým prišla zmena v kabinete,¹ ale mňa vtedy náruživosť brali tak, že som si toho ani nepovšimol.

Potom som prijal od Vás, pán Prezident, štipendium do Švajčiarska, kde som pobudol pol roka, odvtedy, už temer rok, som v Čechách, v Prahe.²

Len z času na čas sa spamätávam, ako to všetko nasledovalo. A koľko všelijakých vecí sa tu v jedno zauzličilo. Zabúdal som na to pri práci a v rodine. A v kauzách, ktoré sa na mňa vše valili z domýšľania ľudských bied, ak bral som pero do ruky, pravé pocity a myšlienky mi unikali.

A pritom mal som pocit, že Vám, pán Prezident, spôsobujem žiaľ. I od najposlednejšieho občana, ktorý si trúfa ísť so slovom priamo k Vám, sa niečo čaká a ja som ani zo sľubovaného nesplnil temer nič. Literatúrou a prácou vedeckou dostal som sa na inú

koľaj, na ktorej som sa na pôvodné svoje úmysly len chvíľkami, akoby v závrate nejakom, spamätával.

Mal som slobodu úplnú, ale poznal som, že sloboda, ak sa neukážňuje vnútornou silou v človeku, je darom nebezpečným. Sloboda vyvažuje sa povinnosťou a cit povinnosti je vo mne mdlý. Povinnosťou myslím: voliť nie to, čo je vo chvíli príjemné, alebo najznesiteľnejšie, ale čo je obeťou v záujme jasných cieľov.

Prajem Vám, pán Prezident, pekné svätodušné sviatky.

18. V. 1934

Št. Krčméry

DOPIS

AKPR, f. KPR, inv. č. 808, č. j. D 4643/34, k. 76. Originál, rukopis.

a – Raison d'être – smysl bytí, důvod, vnitřní smysl.

1 – Dne 9. 4. 1932 nahradil Josef Hůla ve funkci ministra železnic Rudolfa Mlčocha.

2 – Krčméry pobýval ve Švýcarsku v první polovině roku 1933, stipendium zřejmě zprostředkovala Alice Masaryková. Už před tím – 8. června 1932 – udělil Krčmérymu Krajiný úřad v Bratislavě podporu 5000 Kč na další literární činnost. Viz KATUŠČÁK, D. *Slovo čisté. Život a dílo Štefana Krčméryho v dokumentech*. Martin 1979, s. 198.

Š. Osuský T. G. Masarykovi^a
Paříž, 26. května 1934

/246

Paříž dňa 26. mája 1934

Drahý pán prezident!

Píšem Vám, aby som Vám zdelil, že nie len tlač ale i francúzska poslanceká snemovňa so vzácnou jednomyseľnosťou pozdravila Vaše znovuzvolenie.¹ Keď zahraničný minister Barthou menom francúzskej vlády, pred poslancekou snemovňou dňa 25. mája, vzdával poctu „kmetovi, veľkému duchu, veľkému srdcu a presvedčenému republikánovi, ktorý stvoril svoju vlasť a ktorý je najmenej rečeno, ozdobou ľudstva“, celá poslanceká snemovňa nadšene a uctivo aklamovala novozvoleného prezidenta Československej republiky.²

A ja sa modlím, aby Ste nám zdravý zostal. Viete z mojích správ, že od jesene roku 1932 francúzska politika ťažko kulhá. Rok 1933 – pod vedením Paul-Boncoura, ako zahraničného ministra – je pre nás vážnou výstrahou.³ Na politiku s Malou dohodou, Paul-Boncour neveril. Rumunsko považoval politicky a vojensky za bezcenné. Existencia Juhoslovenska pre neho visí na živote kráľa Alexandra. Vedľa toho Juhoslovanov považuje politicky a kultúrne za neschopných. Preto Malá dohoda sa redukuje na Československo.

Od nastolenia Hitlerovho režimu, ani pred svojimi spolupracovníkmi na Quai d'Orsay, ani pred svojimi kolegmi vo vláde, Paul-Boncour sa netajil, že Franciia na Československo